

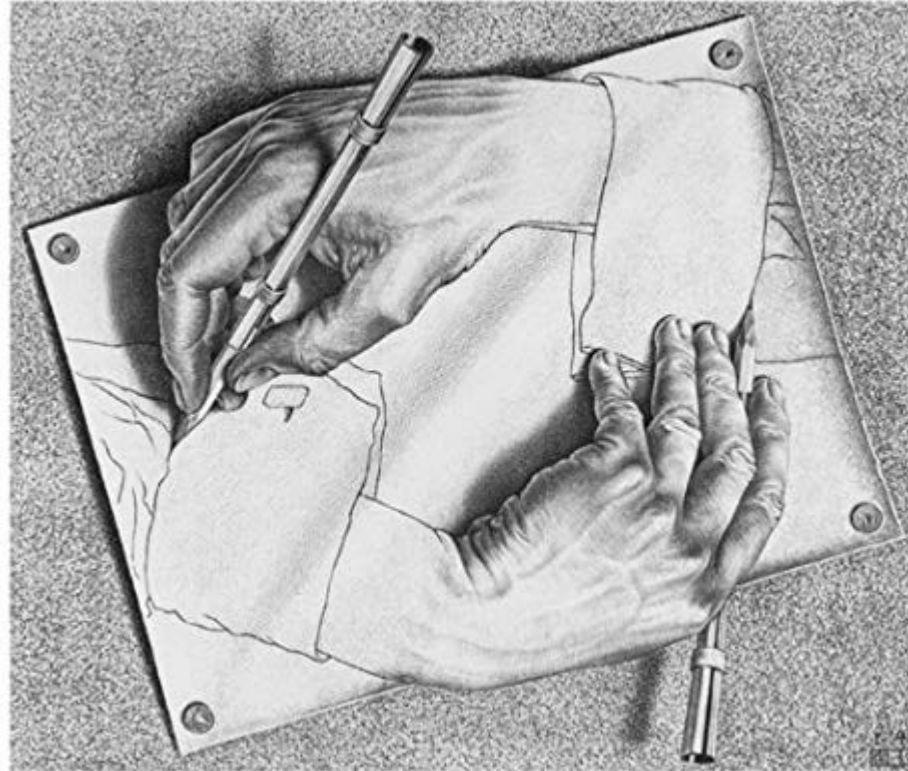
Προγραμματισμός I (ECE115)

#14

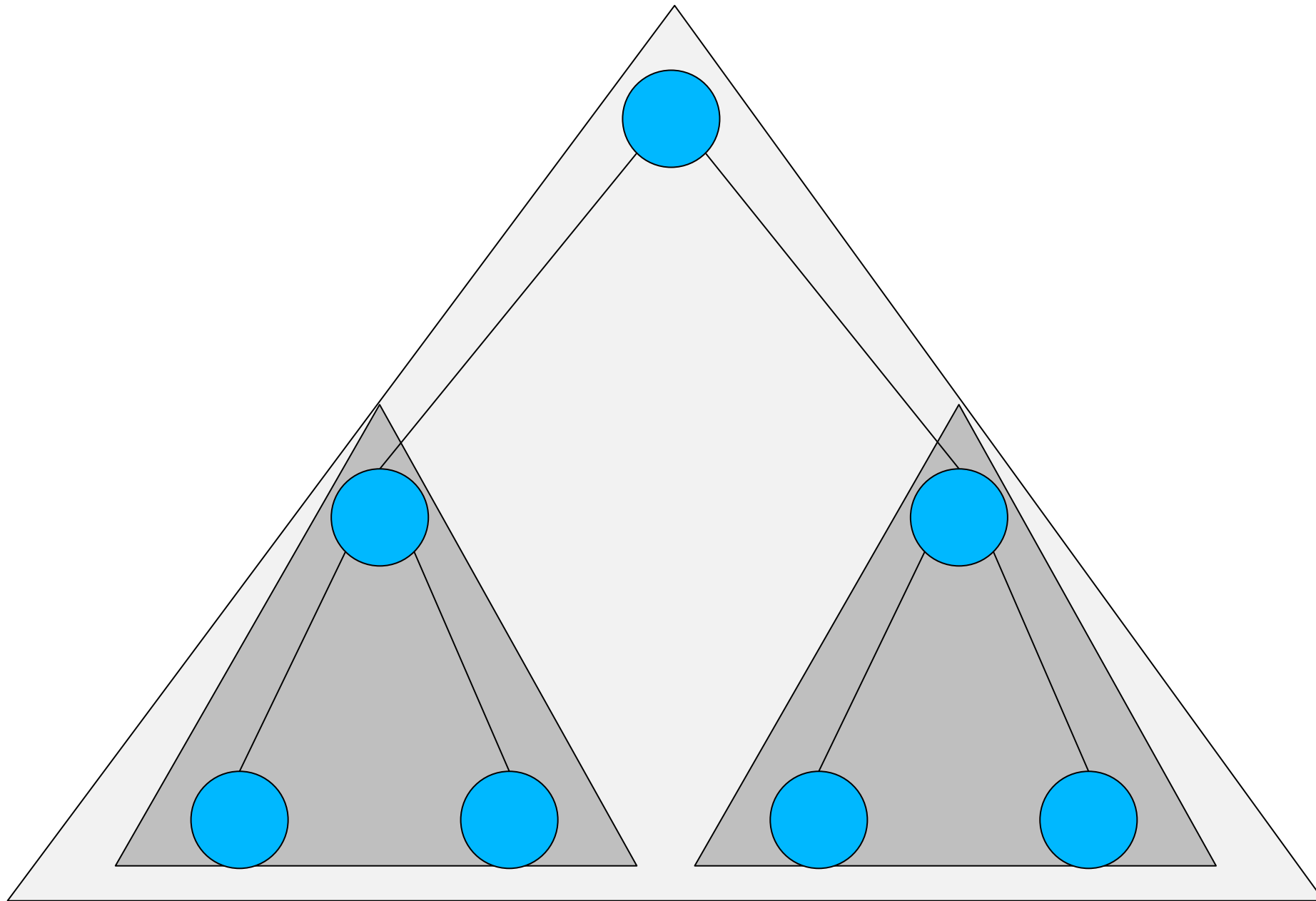
αναδρομή

Αναδρομή

- Συγγενής έννοια με την μαθηματική επαγωγή που συνήθως γίνεται «αυξητικά»
 - αρχίζουμε από την απλή περίπτωση (π.χ. 0), υποθέτουμε ότι ισχύει για k , δείχνουμε ότι ισχύει για $k+1$
- Η αναδρομή μπορεί να είναι και «φθίνουσα»
 - ανάγουμε την κατασκευή του πολύπλοκου/γενικού προβλήματος σε μια πιο απλή έκδοση του ίδιου προβλήματος, και σταματάμε στην απλή περίπτωση
- Συγγενής έννοια με την επανάληψη
- Μια αναδρομική διαδικασία «εμπεριέχει», ως βασικό δομικό στοιχείο, τον ίδιο τον **εαυτό** της

Αναδρομικές συναρτήσεις

- Μια συνάρτηση ονομάζεται **αναδρομική** όταν καλεί ... τον **εαυτό** της
 - άμεσα (μέσα από το ίδιο της της σώμα)
 - έμμεσα (μέσα από άλλες συναρτήσεις)
- Μια αναδρομική συνάρτηση πρέπει να **τερματίζει**
 - η ατέρμονη αναδρομή είναι προγραμματιστικό λάθος (αντίστοιχο με αυτό της ατέρμονης επανάληψης)
 - οδηγεί σε τερματισμό του προγράμματος, λόγω υπερχείλισης της στοίβας (stack overflow)
- Η αναδρομή μπορεί να θεωρηθεί σαν μια ειδική τεχνική προγραμματισμού
- Διάφορα (πολύπλοκα) προβλήματα μπορεί να λυθούν με **απλό** τρόπο χρησιμοποιώντας αναδρομή

```
/* εκτύπωση τιμών από 0 μέχρι n με συμβατικό τρόπο */  
  
#include <stdio.h>  
  
void printInts(int from, int to) {  
    int i;  
  
    for(i = from; i <= to; i++) {  
        printf("%d ", i);  
    }  
}  
  
int main(int argc, char *argv[]) {  
    int n;  
  
    printf("enter int: ");  
    scanf("%d", &n);  
    printInts(0, n);  
  
    return(0);  
}
```

Η επανάληψη ως αναδρομή

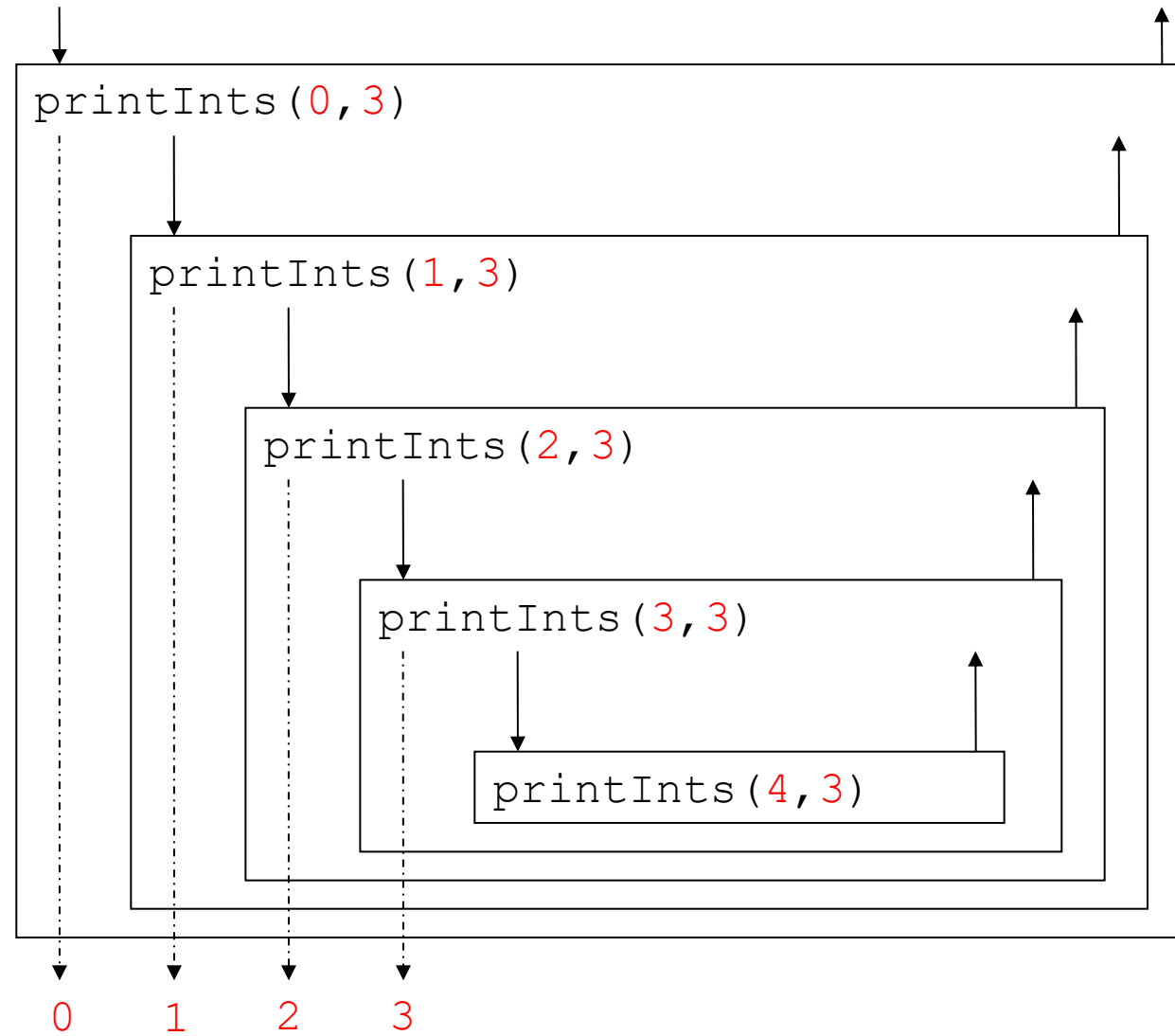
Συμβατικός τρόπος σκέψης

- Τύπωσε τις τιμές `from` ως (με το) `to`
 - μέσω ενός μετρητή
 - που παίρνει τιμές από `from` ως `to`

Αναδρομικός τρόπος σκέψης

- **Τεμπέλικος**: Που να τρέχω τώρα να τυπώνω από `from` έως `to`...
 - Να τυπώσω εγώ ένα `from`...
 - ... και να βρεθεί **κάποιος άλλος** να τυπώσει **τα υπόλοιπα**;
- Ή με μεγαλύτερη λεπτομέρεια:
 - Αν `from > to` μην τυπώσεις τίποτα
 - Αν `from <= to`
 - τύπωσε την τιμή `from`
 - ζήτα να τυπωθούν οι τιμές `from+1` ως `to`


```
/* εκτύπωση τιμών από 0 μέχρι n με αναδρομικό τρόπο */  
  
#include <stdio.h>  
  
void printInts(int from, int to) {  
    if (from <= to) {  
        printf("%d ", from);  
        printInts(from+1, to);  
    }  
}  
  
int main(int argc, char *argv[]) {  
    int n;  
  
    printf("enter int: ");  
    scanf("%d", &n);  
    printInts(0, n);  
  
    return(0);  
}
```


Και τώρα με ανάποδη σειρά

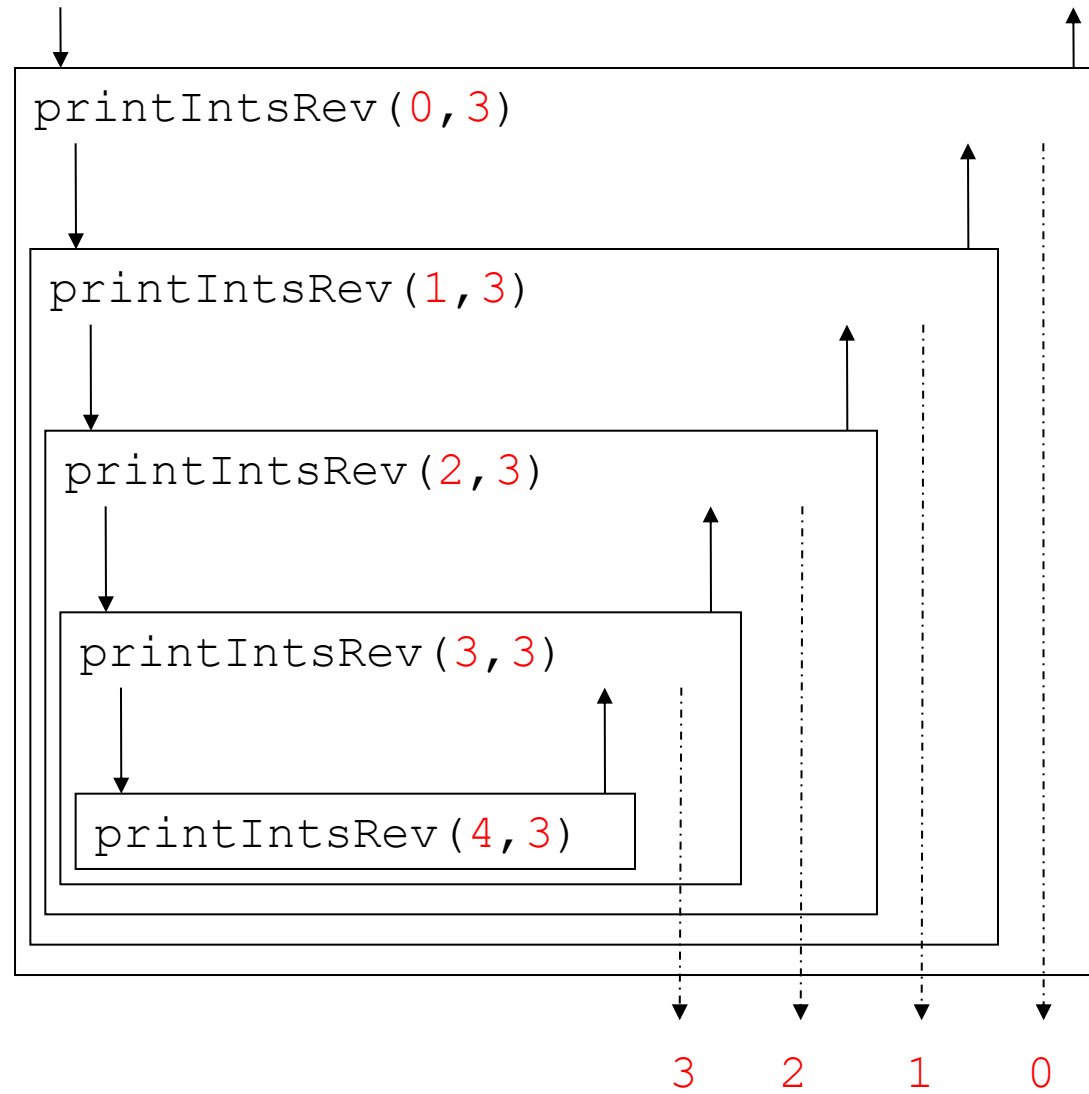
Συμβατικός τρόπος σκέψης

- Τύπωσε τις τιμές `from` ως (με το) `to`
- μέσω ενός μετρητή
- που παίρνει τιμές από `to` ως `from`

Αναδρομικός τρόπος σκέψης

- Αν `from > to` μην τυπώσεις τίποτα
- Αν `from <= to`
 - ζήτη να τυπωθούν οι τιμές `from+1` ως `to`
 - τύπωσε την τιμή `from`

```
/* εκτύπωση τιμών από n μέχρι 0 */  
  
#include <stdio.h>  
  
void printIntsRev(int from, int to) {  
    if (from <= to) {  
        printIntsRev(from+1, to);  
        printf("%d ", from);  
    }  
}  
  
int main(int argc, char *argv[]) {  
    int n;  
  
    printf("enter int: ");  
    scanf("%d", &n);  
    printIntsRev(0, n);  
  
    return(0);  
}
```


Αναδρομική σκέψη / λύση προβλημάτων

- Για να λυθεί ένα πρόβλημα με αναδρομή, πρέπει να **εκφραστεί** με αναδρομικό τρόπο
- Τυπική προσέγγιση:
 1. Προσπαθούμε να βρούμε την λύση του προβλήματος για την **πιο απλή** περίπτωση (όπου τερματίζεται η αναδρομή)
 2. Στην συνέχεια, ανάγουμε/κατασκευάζουμε την λύση της (αμέσως) πιο πολύπλοκης περίπτωσης, **με βάση** την λύση της πιο απλής περίπτωσης (αναδρομή)
- Αν τα (1) και (2) γίνουν «σωστά», έχουμε **ήδη κατασκευάσει** την λύση στο πρόβλημα μας!

```
/* συμβατικός υπολογισμός n! */  
  
int factorial(int n) {  
    int i, res;  
  
    res = 1;  
    for (i = 2; i <= n ; i++) {  
        res = res * i;  
    }  
  
    return(res);  
}
```

Αναδρομικός υπολογισμός

- Επιθυμούμε να υπολογίζουμε την έκφραση

$x!$ είναι $1 * 2 * 3 * \dots * (x-1) * x$

- Περίπτωση τερματισμού

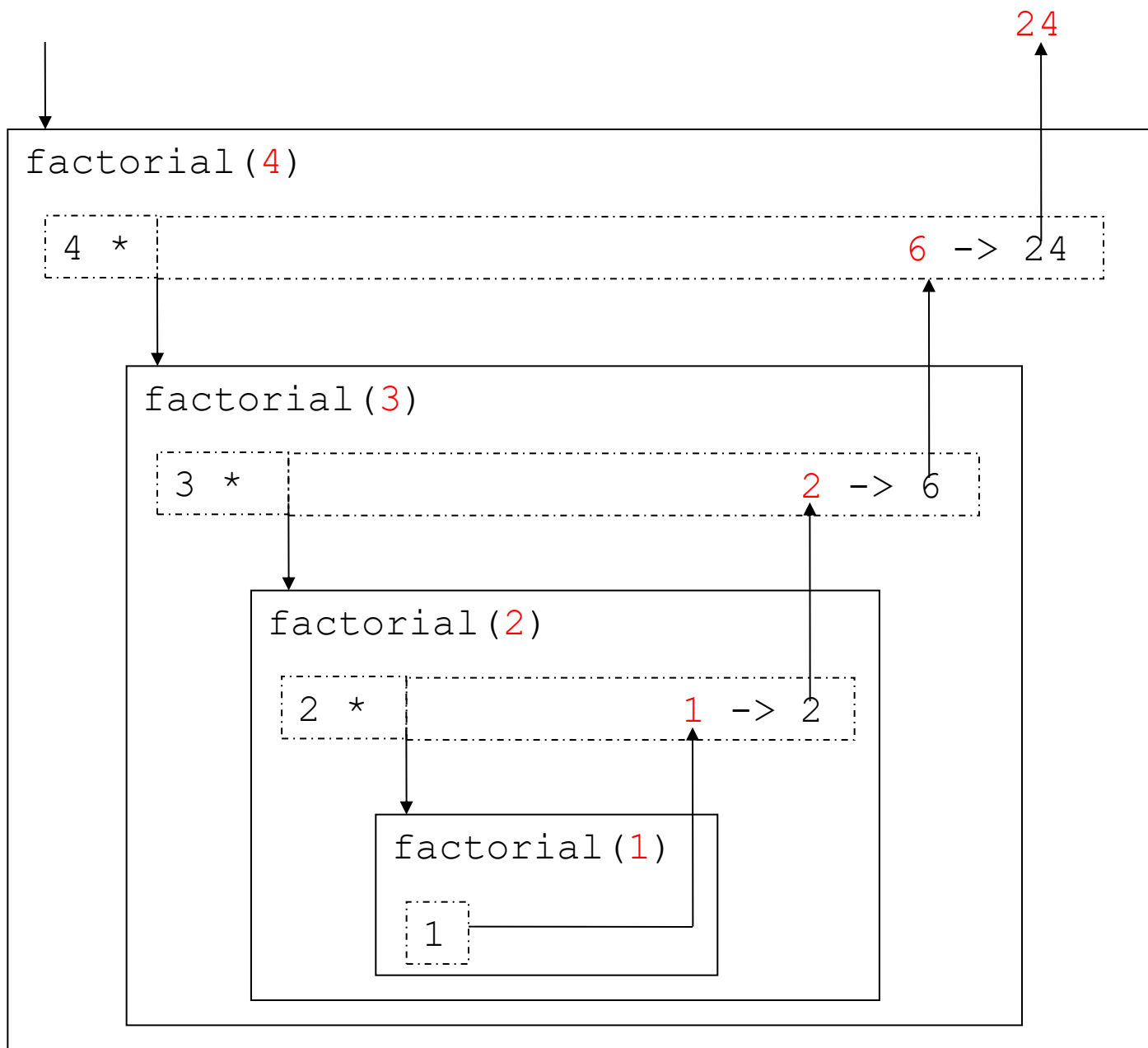
$x \leq 1$: επιστρέφεται 1

- Γενική περίπτωση

$x > 1$: επιστρέφεται $x * (x-1)!$

- Η λύση της γενικής περίπτωσης μπορεί να κατασκευαστεί με βάση την λύση του **ίδιου προβλήματος**, σε μικρότερη «κλίμακα»


```
/* αναδρομικός υπολογισμός n! */  
  
int factorial(int n) {  
  
    if (n <= 1) {  
        return(1);  
    }  
    else {  
        return( n * factorial(n-1) );  
    }  
  
}
```


Η σειρά Fibonacci

- Οι αριθμοί Fibonacci είναι μια άπειρη σειρά ακεραίων
0, 1, 1, 2, 3, 5, 8, 13, 21, ...
 - προτάθηκε από τον Leonardo Fibonacci (1170-1250)
- Η λογική παραγωγής: για να πάρεις την επόμενη τιμή, πρόσθεσε τις δύο τελευταίες τιμές, χρησιμοποιώντας για τις πρώτες δύο τιμές το 0 και το 1
 - $0+1 \rightarrow 1$, $1+1 \rightarrow 2$, $1+2 \rightarrow 3$, $2+3 \rightarrow 5$, ...
- Μια πιο μαθηματική περιγραφή
 $\text{fib}(0): 0$, $\text{fib}(1): 1$
 $\text{fib}(n): \text{fib}(n-1) + \text{fib}(n-2)$

```
/* υπολογισμός fibonacci */  
  
int fib(int n) {  
  
    if (n <= 1) {  
        return(n);  
    }  
    else {  
        return( fib(n-1) + fib(n-2) );  
    }  
  
}
```

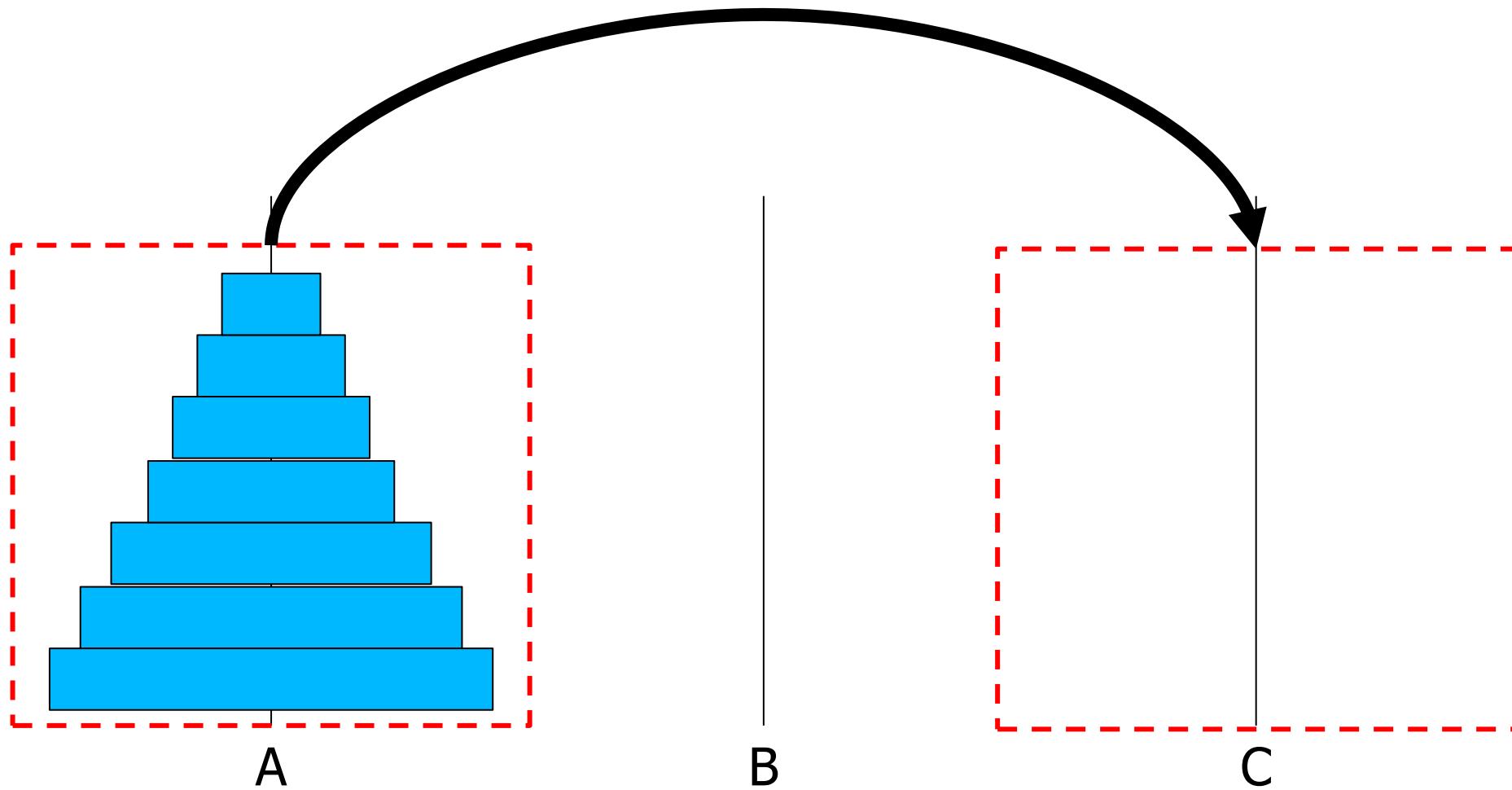
Αναδρομή με πολλές συναρτήσεις

```
int isodd(int n) {  
    if (n == 0) {  
        return(0);  
    }  
    else {  
        return( iseven(n-1) );  
    }  
}  
  
int iseven(int n) {  
    if (n == 0) {  
        return(1);  
    }  
    else {  
        return( isodd(n-1) );  
    }  
}
```

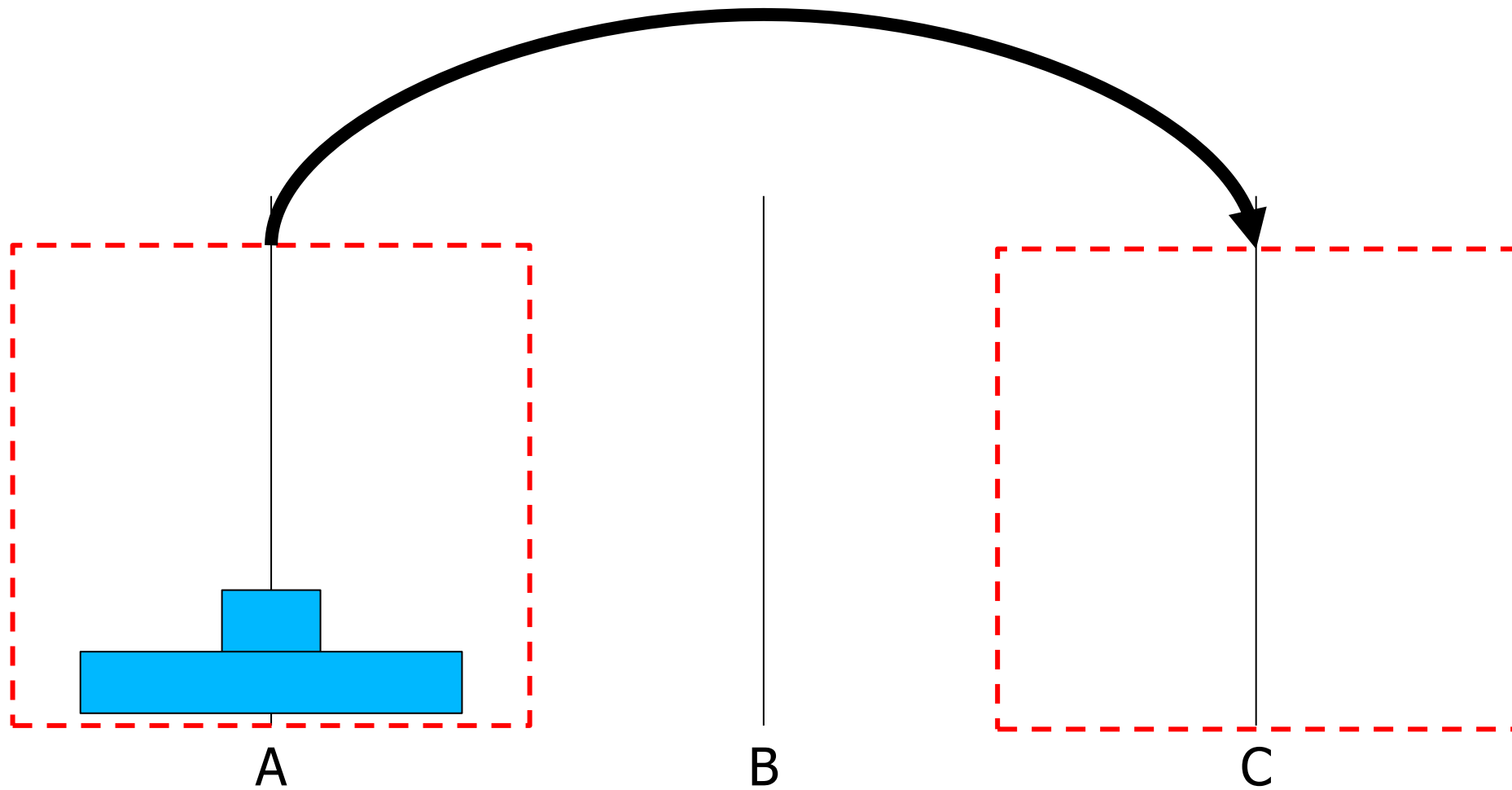
```
graph TD  
    isodd["int isodd(int n) {  
    if (n == 0) {  
        return(0);  
    }  
    else {  
        return( iseven(n-1) );  
    }  
}"]  
    iseven["int iseven(int n) {  
    if (n == 0) {  
        return(1);  
    }  
    else {  
        return( isodd(n-1) );  
    }  
}"]  
    isodd -- "isodd(n-1)" --> iseven  
    iseven -- "iseven(n-1)" --> isodd
```

Οι πύργοι του Hanoi

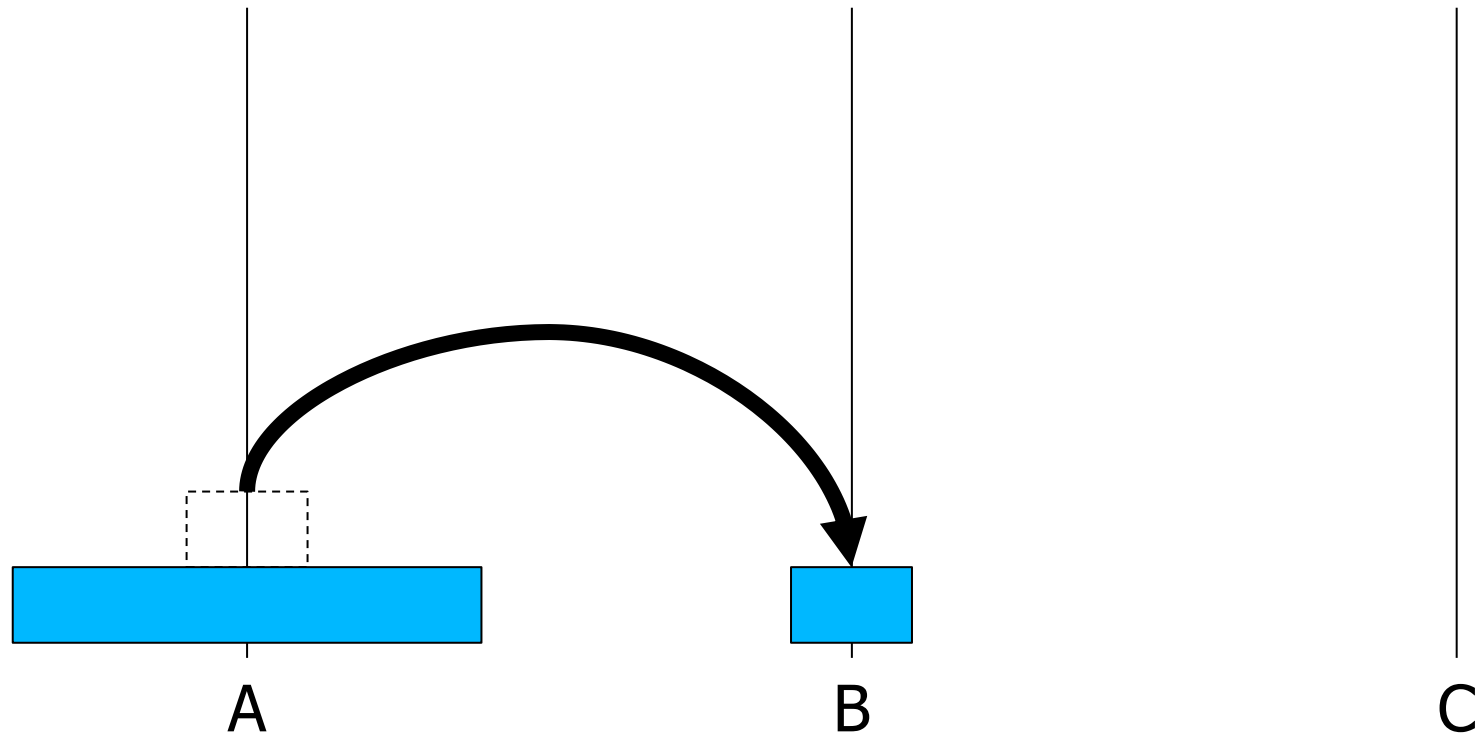
- Στην θέση A υπάρχει μια στοίβα από δίσκους, τοποθετημένους με φθίνουσα σειρά μεγέθους
 - οι μικρότεροι δίσκοι πάνω από τους μεγαλύτερους
 - Πρέπει να μεταφέρουμε την στοίβα σε την θέση C
 - Μέσω μιας επιπλέον βοηθητικής στοίβας B
-
- **Κανόνας 1:** σε κάθε κίνηση που κάνουμε, επιτρέπεται να μετακινούμε **μόνο 1 δίσκο**
 - **Κανόνας 2:** οι δίσκοι πρέπει να στοιβάζονται ο ένας πάνω στον άλλο με **φθίνουσα σειρά μεγέθους**

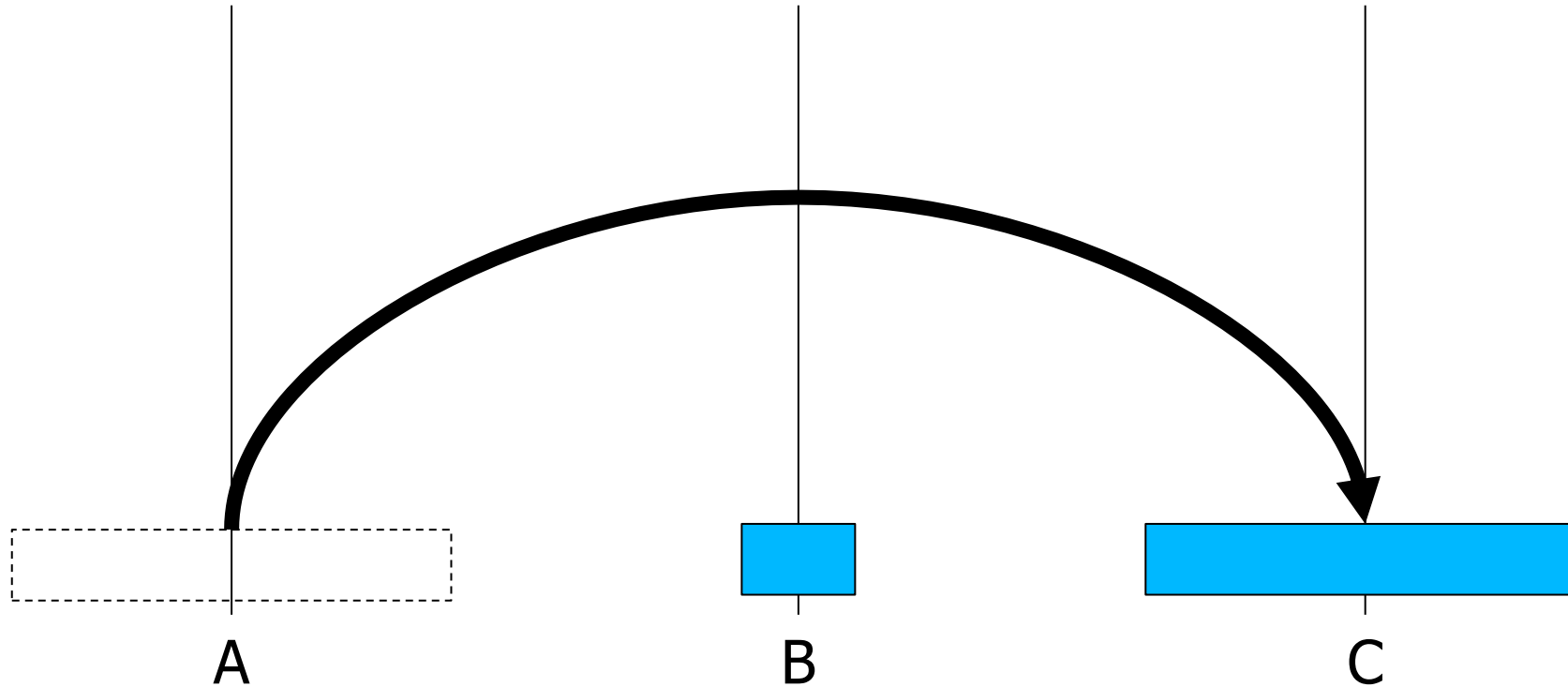
- Το πρόβλημα φαίνεται πολύπλοκο ...
- Ποια είναι η **απλούστερη** (μη τετριμμένη) έκδοση του προβλήματος;
- Το ίδιο πρόβλημα, **μόνο** για 2 δίσκους

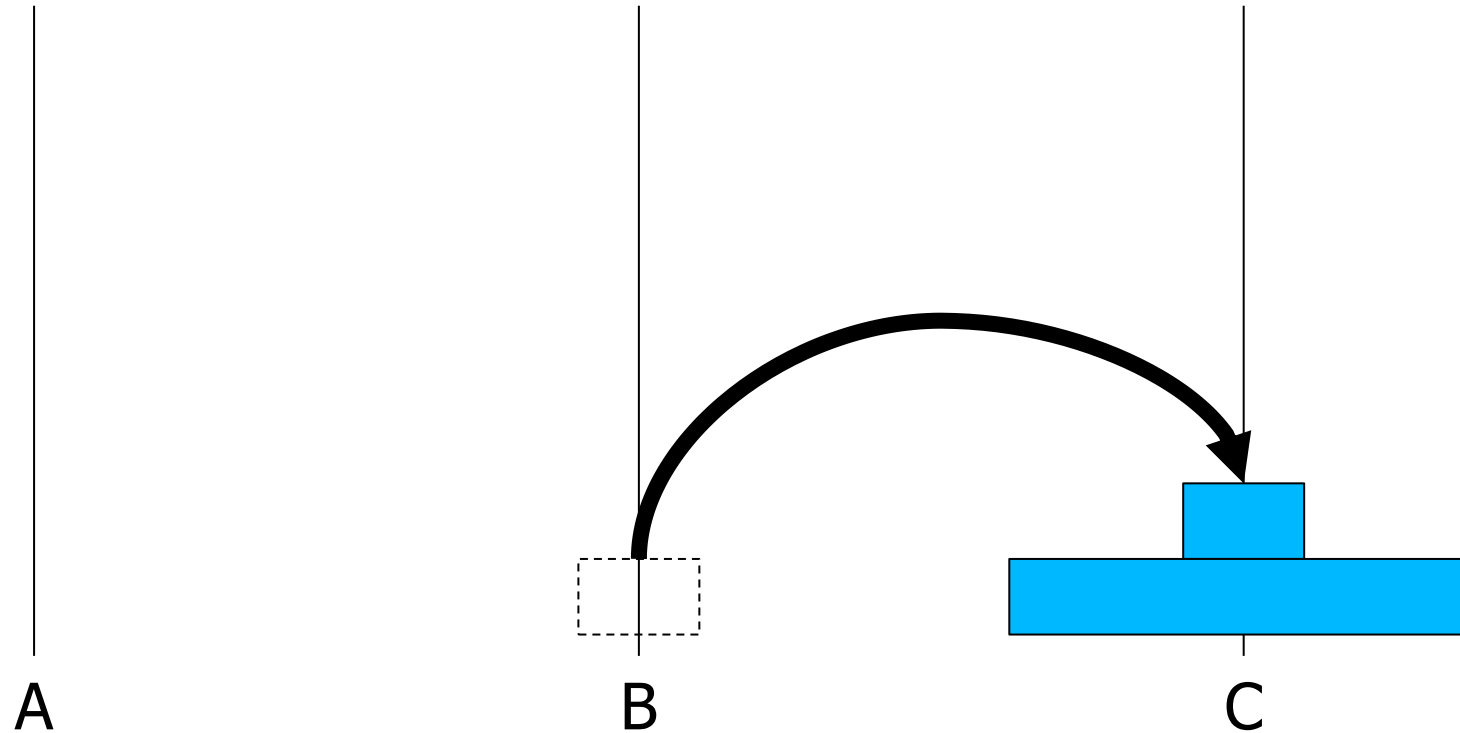
1ο βήμα

2ο βήμα

3ο βήμα

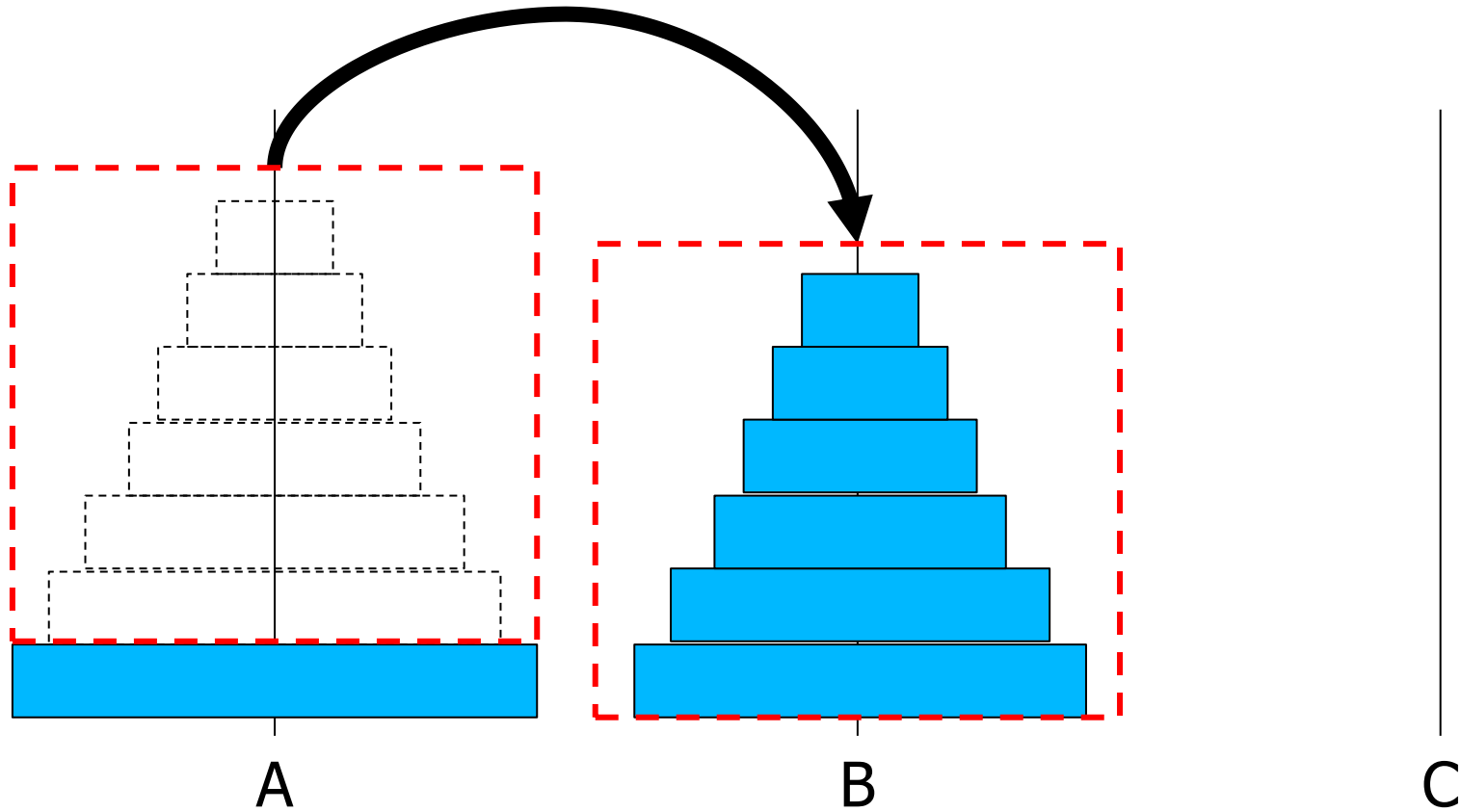
Τα βήματα της λύσης

1. Μετακίνησε τον **μικρό** δίσκο από **A σε B**
2. Μετακίνησε τον **μεγάλο** δίσκο από **A σε C**
3. Μετακίνησε τον **μικρό** δίσκο από **B σε C**

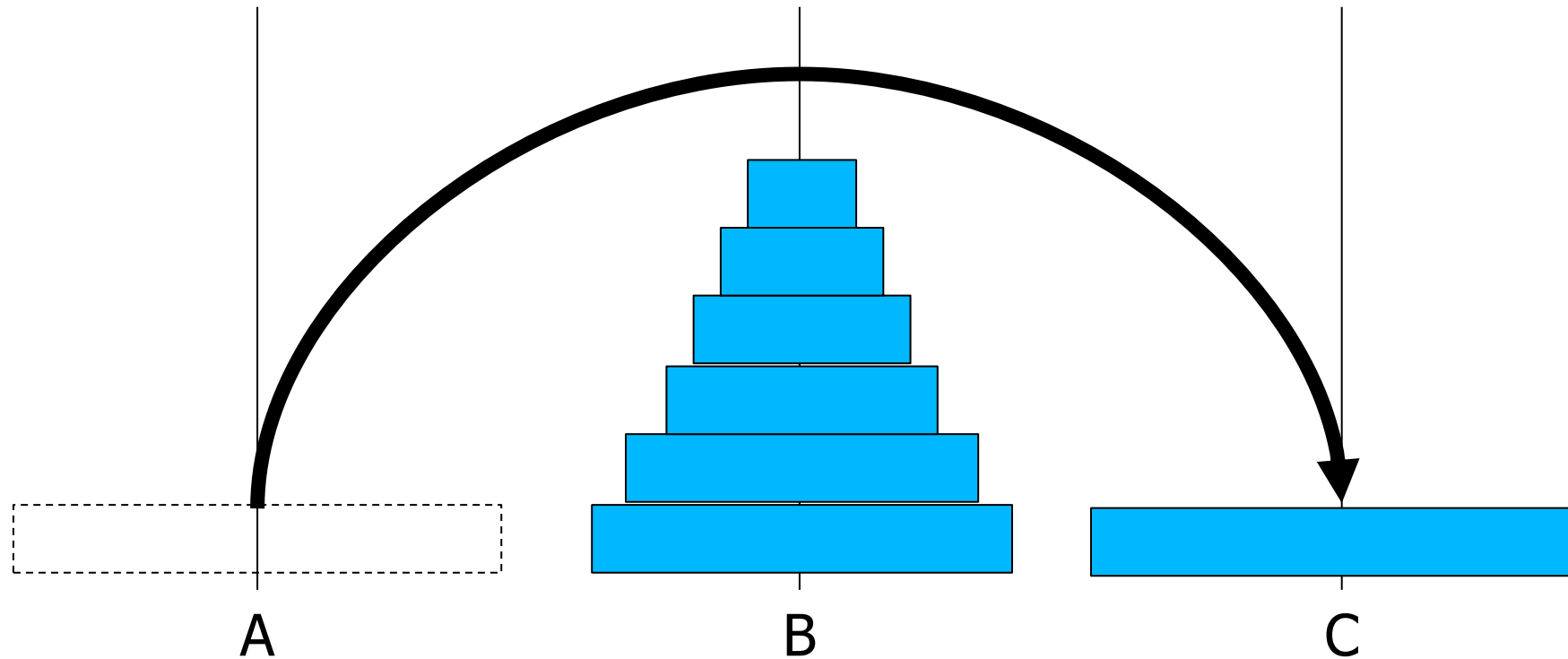
Αναδρομική προσέγγιση

- **Μικρός δίσκος** = όσοι δίσκοι είναι στοιβαγμένοι πάνω στον μεγαλύτερο δίσκο
- Εφαρμόζουμε την λύση που **ήδη** έχουμε για 2 δίσκους
 1. Μετακίνησε **«τον μικρό δίσκο»** από A σε B
 - χρησιμοποιώντας ως βοηθητική θέση/στοίβα την C
 2. Μετακίνησε τον μεγάλο δίσκο από A σε C
 - δεν χρειαζόμαστε κάποια βοηθητική θέση/στοίβα
 3. Μετακίνησε **«τον μικρό δίσκο»** από B σε C
 - Χρησιμοποιώντας ως βοηθητική θέση/στοίβα την A

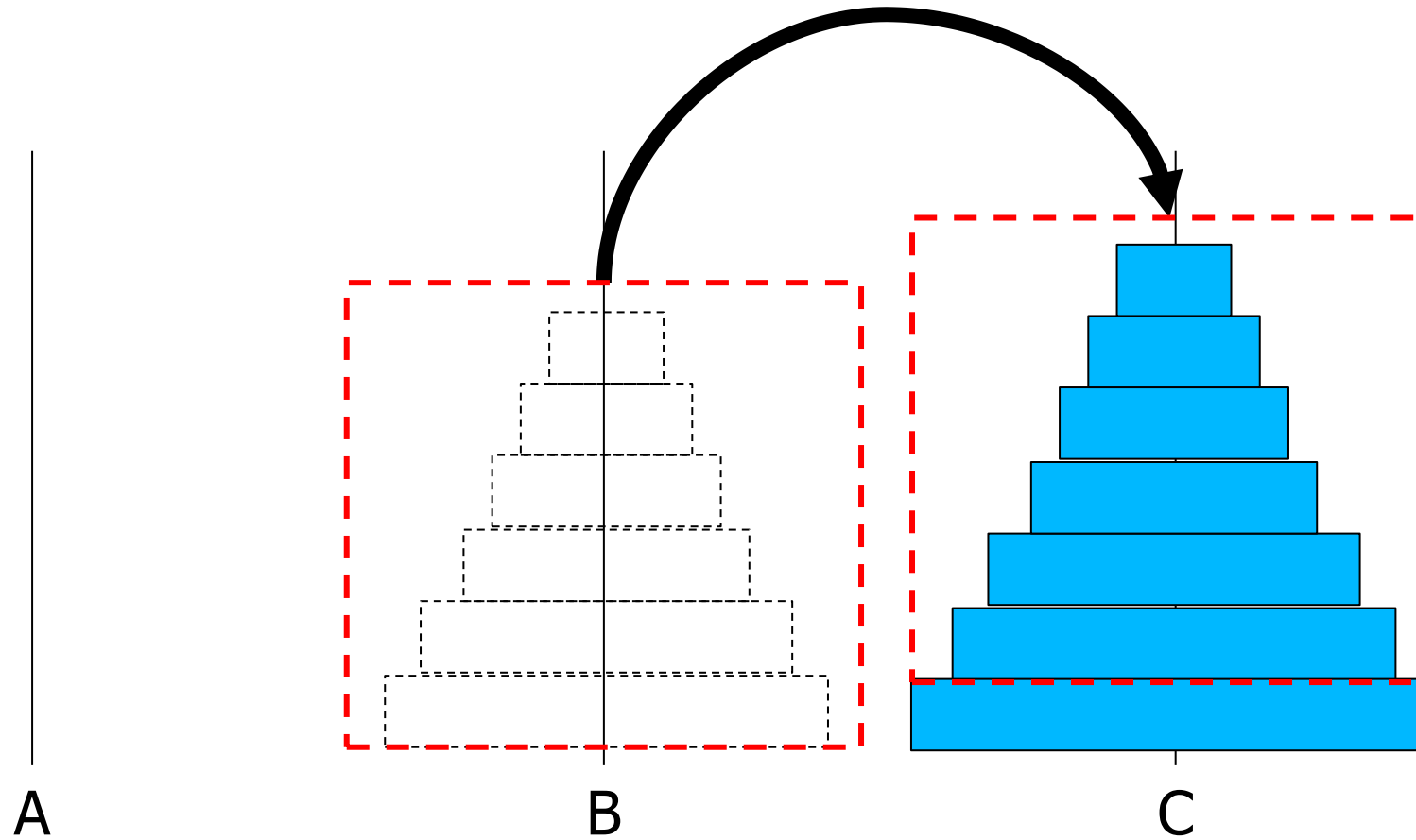
1ο βήμα

2ο βήμα

3ο βήμα


```
/* οι πύργοι του Hanoi */

void moveDisks(int disks, stack a, stack b, stack c) {
    if (disks == 1) {
        move1Disk(a, c);
    }
    else {
        moveDisks(disks-1, a, c, b);    /* step 1 */
        move1Disk(a, c);                /* step 2 */
        moveDisks(disks-1, b, a, c);    /* step 3 */
    }
}
```

Αναδρομή για πολύπλοκα προβλήματα

- Η αναδρομή μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίλυση αρκετά πολύπλοκων προβλημάτων
 - με (σχετικά) εύκολο/φυσιολογικό τρόπο
- Κλασική περίπτωση: έλεγχος καταστάσεων που μπορεί να κατασκευαστούν με αναδρομικό τρόπο

Παράδειγμα

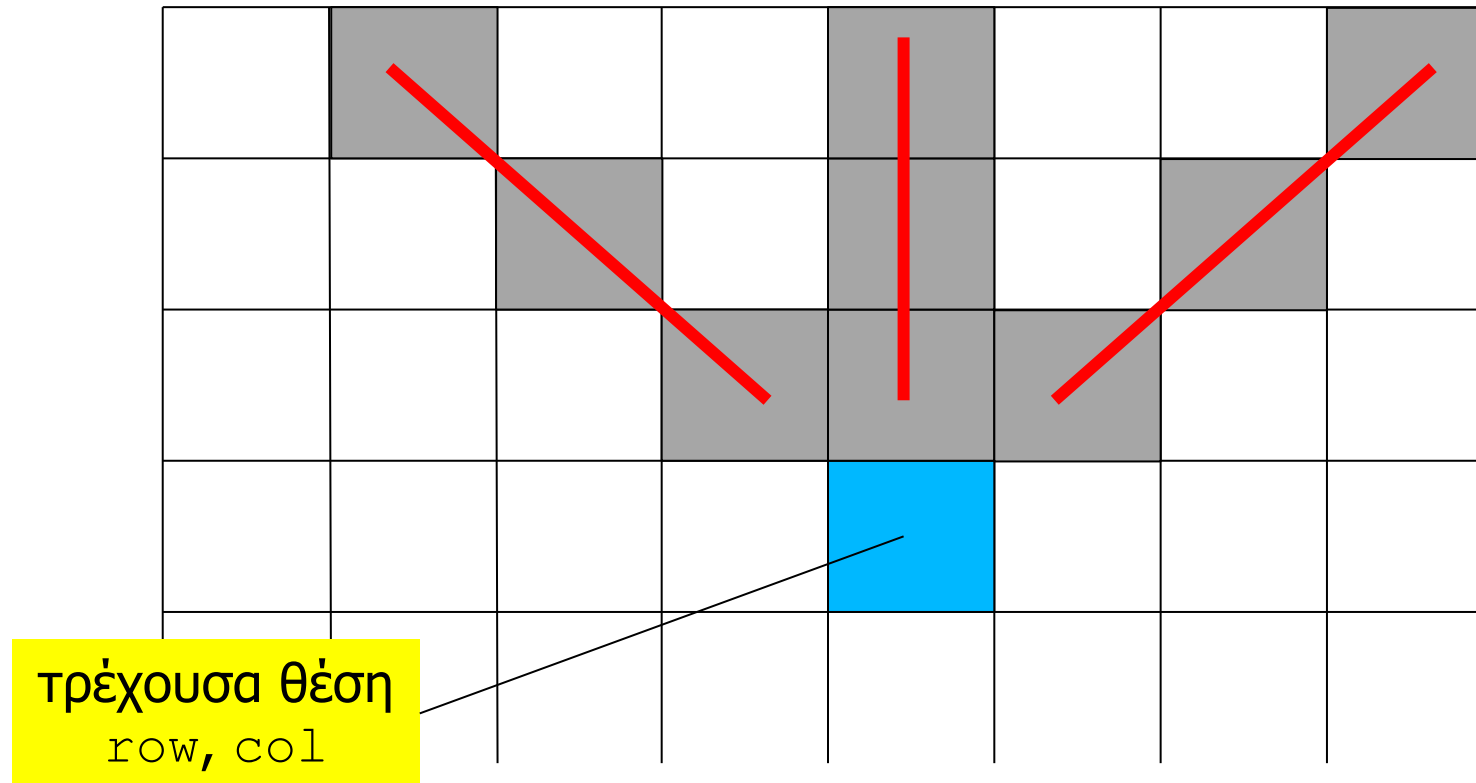
- **The N queens problem**
- Τοποθέτησε N βασίλισσες σε μια σκακιέρα $N \times N$ έτσι ώστε να μην απειλούνται μεταξύ τους

Αναδρομική προσέγγιση (κατά γραμμές)

Διαδικασία τοποθέτησης βασίλισσας στην γραμμή `row` (που μπορεί να λάβει τιμές από 0 ως $N-1$)

- Αν `row` είναι ίσο με N , επέστρεψε τιμή επιτυχίας
- Για κάθε μια στήλη `col` από 0 έως $N-1$
 - έλεγξε αν μπορεί να τοποθετηθεί μια βασίλισσα στην θέση `row, col`
 - αν όχι, συνέχισε με την επόμενη στήλη (της ίδιας γραμμής)
 - αν ναι, τοποθέτησε μια βασίλισσα στην θέση `row, col` και επανέλαβε την διαδικασία για την γραμμή `row+1`
 - αν πετύχει η διαδικασία, επέστρεψε τιμή επιτυχίας
 - αν αποτύχει η διαδικασία, ακύρωσε την τοποθέτηση στην θέση `row, col` και συνέχισε με την επόμενη στήλη
- Αν ο έλεγχος δεν είναι επιτυχής για καμία από τις στήλες της γραμμής `row`, επέστρεψε τιμή αποτυχίας

Έλεγχος θέσης `row, col`

δεν χρειάζεται να ελέγχουμε θέσεις που βρίσκονται στην τρέχουσα ή στις παρακάτω γραμμές – γιατί;

```

/* διαδικασία τοποθέτησης στην γραμμή row */
int placeInRow(int board[N][N], int row) {
    int col;

    if (row == N) {
        return(1); /* end of recursive descent; success */
    }

    /* try placing a queen in some column in this row */
    for (col = 0; col < N; col++) {
        if (isSafe(board, row, col)) {
            board[row][col] = 1; /* mark position */
            if (placeInRow(board, row + 1)) {
                return(1); /* recursive descent successful */
            }
            else {
                board[row][col] = 0; /* unmark position */
            }
        }
    }
    return(0); /* failure */
}

```

